

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felölös szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Veszprém város hadiadója.

Irta: Illés Dezső dr.

Veszprém város országgyűlési képviselője szabályrendelet tervezetet nyújtott be Veszprém városához, amely tervezet a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot s kötelességünk vele a bírálat fegyvereivel foglalkozni.

A szabályrendelet tervezetben annak alkotója azt kívánja, hogy mondja ki Veszprém város közgyűlése, hogy minden polgára, aki 50 koronán felüli egyenes állami adóval van megróva, 1916, 1917 és 1918. években köteles hadiadót fizetni.

A hadiadó 50 koronán felüli 500 koronáig terjedő adónál annak 5%-a, 500—1000 K-ig terjedő adónál annak 10%-a, 1000 koronán felüli adónál annak 15%-a.

A javaslat alkotója ebből az adóból évenként 60.000 koronát, a 3 év alatt tehát 180.000 koronát remél.

Mire kívánja fordítani ezt az adót? Ezen adó a javaslat szerint felerészben évenként a Veszprém város társadalma által összegyűjtött és a városi pénztárban a „Hadbavonult veszprémiek özvegyei és árvái alapja” címen kezelt összeghez csatolandó, tőkésítendő és mint különalap kezelendő.

A kivetett városi hadiadónak másik

fele részre a városi pénztár által a hadsegélyezési célok érdekében teljesített kiadásoknak fedezésére szolgál, vagy amint az indokolásban mondja, fedezné a városi pénztárban a hadsegélyezési célok előmozdítása érdekében teljesített kiadásait.

Mondja még azt is a javaslat az 1. §-ban, hogy „a hadiadó az elrendelhető adótörlesztések folytán előálló hiány fedezésére is szolgál”.

A 2. §-ban ugyanis kimondatik, hogy a város területén lakó mindazon egyéneknek, vagy jogutódainak, kik a mozgósítás elrendelése óta legalább hat hónapot meghaladó ideig a harctéren, vagy a hadizónába eső területen katonai szolgálatot teljesítettek és városi pótagadóval hátralékban vannak, az ezen címen 1915. évi december 31-ig fennálló hátralékai igazolt kérelmek előterjesztése esetén törölendők.

Ezen hadiadót a köz- és magántisztviselők is fizetnek.

A javaslat igen nagy hiányának tartom, hogy sehol sem mondja meg, sem a rendelkező részben, sem az indokolásban, hogy mit kell érteni „a házipénztár által a hadsegélyezési célok érdekében teljesített kiadások” vagy amint egy másik változatban mondatik, „hadsegélyezési célok előmozdítása érdekében” teljesített kiadások

alatt? (Az egyik esetben a házipénztár a cél érdekében, a másik esetben a cél előmozdítása érdekében tesz kiadást.)

Ez a meghatározás bőven, nyíltan, tüzetesen kifejtendő. A város adminisztrációja máris óriási összegekbe kerül, adminisztrációra (pedig úgy látszik az indokolás ezen kitételéből „feladatunk az állami hadsegélyezés közigazgatási végrehajtásából folyólag felferült kiadások fedezése” erről van szó) különösen a fennforgó viszonyok között többet költeni, azt hiszem semmivel sem indokolható.

A másik hiánya a javaslatnak, hogy nem mondja meg, a hadiadónak melyik feléből fogják megtéríteni a leírt pótagadót?

Mindenesetre mielőtt állást foglal valaki a javaslat mellett ezzel a kérdéssel is alaposan tisztába kellene jönni.

Ezek előrebocsátása után, mielőtt állásfoglalásomra áttérnék és azt röviden megindokolnám, ki kell emelnem, hogy a javaslat indokolása egyáltalában nem megnyugtató és a legnagyobb mértékben zavaros — abból egy vezető gondolatot kiemelni nem lehet.

A javaslat indokolásából mindenképp nem tudjuk, hogy mi alapon remélhető a tervezett hadiadóból évi 60.000 korona, nem tudjuk elegendő-e a javaslatban jel-

Igéretföldén.

III.

Kedves Lonkácska!

Panasza, hogy röviden írtam, méltányos, hogy „hidegen” csak akartam volna is, tagadnom kell. Irhattam volna bővebben. Az ünnepség, a rektor buzdító beszéde, árva lézengésünk s a tehetős, pénzcserekek „érett” első berugása s más meggondolatlanság...

Az alamusi, képmutatók, tanári talpnyalók s besugók, az önképzőkori diszes tisztai kar, hallottuk, kirugott a hámból... A könnyelműek egyike szomorúan hánnya szemünkre, hogy mért nem mulatunk. Helyünkben ő, szegény Andris, be nagy legény volna. Innen eredt, hogy akik csak a gyámkodó felügyelet mellett bírtak támogatva megállni, a maguk lábán „érettségükben” nyakig másztak a sárba. Kérdeztük a hír hallatára magunkat egymás közt, mi ennek a magyarázata? Különböző véleményünkkel egyben találkoztunk: ők voltak olyan érettek, akik a vallás-erkölcsöt meghaladó álláspontra szavalták suba alatt a huszadik században.

Istenről nem félték. Olyan erő soha se lakik lelkükben, hogy legalább a tiszta orvosi szakértők véleményére támaszkodva, akarattal ellene tudnának állni a gonosznak és minden inceselkedésnek... Ahoz, hogy ilyesmit kezükbe vennének, lusták, hogy fölértenék szükségességét a vallás-erkölcs tagadása mellett, ahoz egyenesen bigottan korlátoztak.

Mánap okiratainkat kaptuk ki. Gyűlékezünk a lépcsőházban. A rektor kiosztotta a bizonyítványokkal együtt oklevelünket. Engem szólí-

tozt először. Tisztelettel elvettem s halkán, meghatódottan megköszöntem a magam nevében jóindulatát, fáradságát... Fölvillant az öreg szeme. Megmarkolta finoman az alkalmat, hogy nekem beszélve a többihez is szóljon:

— Kedves Öcsém, mindig komoly ember volt. Szívesen, lelkielőretet okozón adtam, amit adhattam, mert tudtam, hogy nem a sárba dobtam, jó néhányunknál azonban nagyon csalódtam.

Vagy hatunknak kiosztotta s mindegyünkkel kezét szorított. A hetediknél fölirántotta vállát ideges bosszúsággal. Fölfogta az okiratsomót s oda dobta a segédtanár íróasztalára: kérem, ossza ki! S hogy kezét ne kelljen fognia többi tanítványával, kiment az íróasztalról. Ime, ezek ilyen megvetve lépnek az életiskolájába. Első lépésük is szegyet foltosít rájuk. Én nem bírnék élni tovább a pirulástól... Könny azonban meg kellett jöbön rosszban osztályos pártosaimat állítanom, hogy ezek azt hiszik dühükben, rossz szímatos gyanujukban, talán mi sugtuk be őket. Bevártuk csapatukat. Cinikusan, röhögve, vaskoskodva értek elénk. Némelyike, talán a jövevényeséje, szemérmesebbje, meg a befeleglepettek, csöndeskedtek. Kiálltam a sorból s elég hallhatón mondtam:

— Azt hiszem, mondanom is fölösleges, hogy nem mi árultuk be...

— Nem, nem Petrusz, a pedellus, a vén ganef... Velünk ívott. Aztán utánunk lesett...

— Isten nevében, jó emlékekkel vájlunk el! Kezet szorítottunk...

Ezt kellett volna megírnom. De leülledett-segítem nem akartam s fáradt is voltam a visszaadásához. Egyet tudok, hogy kikopatlanság marad lelkemből a pillanat. A hajam, hangom, erőm kifakulhat, de ez a jelenet kísér a sirgódórig, ami ugyanis egy lépés a halálos óráról. Pedig ott is

eszembe jut, bizonyosan. Gimnázista koromban öreg tanáruknak a magyar órán nagyon szép költeményt olvasott föl. Könnyeztünk, úgy meghatott bennünket.

— Tudnátok-e kedves gyermekeim, most valami hitványságot elkövetni? kérdezte.

— Egyhanguan feleltük a tagadást.
— Az életben a jó könyveket erről ismeritek meg, hogy semmi rosszat se bírártok tenni olvastuk után... Nekem az a jelenet örök regény... Nem bírok soha olyat tenni, hogy a szívem az eszemmel együtt ne-hasson össze, semmit, ami erkölcsi érzékemet bánthatná; én a fertőtől igen nagyon rettegek. Szemérmem fölázad, még a gondolatra is. A tisztességes emberé is borzasztó, milyen a becsutelés?

Gyönyörű a helyem. A Balaton ide kéklik. A part másszerű, mint szülőházamban. De jólesik, ideképzelnem valakit, tudja lsten, ki az; mikor alkonyaton a partmenten ballagok haza. Az első havifüzeteimet fölvettem. Micsoda büszkeség feszített! A magam erejéből, a magam munkájáért... Kosztos főerdészreklény vagyok. Öreg pár. Gyerekeiket már kibocsátották szárnyuk alól. Ugy érzem, szeretnek. Eddig egyetlen gyakornok se evett náluk, pedig bájos ház volt. A nagyságos asszony — ősz, fehér öregasszony — dicséri a szemem: olyan tiszta fekete szemet nem látott fiatallembere-nél. Lányosan tiszta. Multkor séta után a keztyűjével meglegyintette arcomat s áldotta édesanyámat, hogy ilyen gyereket szült. Fölajánlotta tréfásan, hogy ő keres nekem lányt. Bizzam rá, ha választanom kell. Gazdagot ne vadásszak; azt úgy is tudja, csak azelidet, tisztát tudnék oltárhoz vezetni. Elpirulok s alig bírok gyöngéden védekezni. A pirulásom meg feltétlen tetszik neki. — Ahány gyakornok bujtarkodott — mondta — mind szoknyás

zett célok biztosítására ezen összegek? Ezt biztosan kellene tudni, mert arra az utra nem léphetünk, hogy — amint a javaslat mondja — ha „a háborús viszonyok okozta súlyos kiadások nem remélt módon emelkednének, elég időnk lesz a városi hadiadó kötelezettségének esetleges kiterjesztésére”. Erre az utra, mondom, nem léphetünk, hiszen a *teherviselés képességének* határai vannak.

De tudnunk kellene, hányan vannak olyanok, akiknek pótdadója leírásba kerülhet, mennyit tesz ki ez az adó, mennyi évenként az a pótdómenyiség, amit rendes körülmények, békés viszonyok között is évenként le szoktunk írni.

Az az indoklás, hogy polgártársaink a fronton harcolnak, így hálásaknak kell lennünk irántuk s hogy nekünk, itthonmaradottaknak, akiknek élete nincsen veszedelemben, a közterheket nagyobb mértékben viselnünk kell — rám a frázis erejével hat — ha arra gondolok, hogy mindezekről jelen esetben Veszprém város polgárságának kicsi keretében is 80.000 kor. erejéig van szó.

A harcban elesettek árváiról, azoknak gyámolításáról, az elesettek özvegyeinek segélyezéséről, a rokkantak istápolásáról gondoskodni kell. A háború által okozott nagyobb terheket vállalni kell. Ez bővebb indoklásra nem szorul. *De ez nem városi, hanem állami feladat.* Ez szintén nem szorul bővebb indoklásra. A háború viseléséből származó óriási terheknek megállapítása és *lehető egyenlő elosztása állami feladat.* Ezt egyedül csak az állam oldhatja meg.

Ma persze még erről szó sem lehet, mert hiszen nyakig bent vagyunk a háborúban s csak a jó Isten tudja meddig fog még az tartani.

Halavány sejtelmünk sem lehet tehát arról, hogy mik azok a terhek, melyek az állam polgárai által a háború befejezte után vállalandók lesznek, mi fog esetleg abból megtérülni s mennyi fog a nyakunkba szakadni.

Nem tudjuk, hogy hány hazatért fogja a pótdófelengedést kérelmezni.

Fogalmunk sincs arról, hogy a *törvényhozás* miként fog intézkedni a háború terheinek viselésé tekintetében. Vállalni csak olyan *terhet okos önként*, melynek nagysága felül *már teljesen tisztában vagyunk.*

Tekintetbe véve ezek mellett, hogy addig is a méltányos és jogos igények kielégítéséről az állam és a *köztérkönyvség* töle telhetőleg gondoskodik, tekintetbe véve, hogy az itthonmaradottak is egy nagy háborúval küzdenek, az 5—600%-os ár-emelkedések háborújával, melyet csak a békesség kedvéért nem nevez az ember a saját nevén, mindezekre tekintettel nem lehet egy véleményem a tervezet benyújtójával a tekintetben, hogy a javaslat *időszerű*, sőt annak elfogadását a legveszedelmesebb *sőtétbe ugrásnak* tartanám és véleményem szerint akkor jár el higgadtan és okosan ennek a szegény városnak közönsége, ha az ötletszerűség színezetét mindenképpen magán viselő *városi hadiadó* javaslatot mint *nem időszerűt*, mint az ismeretlen döntő fontosságú eseményeknek teljesen elébe vágót és így beláthatlan bonyodalomnak esetleges forrását — *elutasítja.*

Megkeresés és válasz. A Veszprémi vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület folyó évi február 26-án tartott közgyűlésén többi közt tárgyalás alá került a berlini Gea műintézet által kiadott háborús térképek ügye is. Ez a műintézet régi, nemcsak a használatból kivont, hanem határozottan magyar közjogellenes térképeket használ fel háborús térképei készítéséhez, melyekkel a központi hatalmak országait és a semleges országokat is elárastotta. Hozzánk is bőven jutott ezekből a térképekből, melyek méltó felháborodást keltettek mindenfelé, mert az 50-es évek osztrák forrásból eredő térképeit használnál fel, hazánkat valósággal eliskasztja. E szerint hazánk be van olvasztva Ausztriába, sőt déli része mint *szérb vajdaság* szerepel most is, mikor már Szerbia sem létezik, mert ott a mi megszálló hős csapataink rendezkedtek be. Ez ellen írt fel a Gea-hoz a Közművelődési Egyesület magyarul, amire az alábbi magyar válasz érkezett a Gea-tól. Közljük ezt a levelet okulásul is, mert kitűnik belőle, hogy Berlinben jóakarutalag

tévedtek s ezt a tévedést el is ismerik, sőt a jövőre is kikérk tanácsunkat és utmutatásunkat. Ugyanebben az ügyben felírt a Közművelődési Egyesület a belügyminiszterhez is, onnét azonban eddig semmi válasz nem jött, sőt — mint a Gea leveléből látszik — eddig a Gea nem kapott felvilágosítást tévedéseire vonatkozólag.

A levél a következő:

Veszprémi vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület Veszprém. — Február 26-án keltett levelük birtokában a szíves utasítást igen köszönjük, e szerint fogunk a közel jövőben eljárni. Az újonnan nyomtatott térképeknél Ausztria és Magyarország között, egy élénk piros vonal jelezi a határt. Mäskülönben helyesnek tartanánk, a szövetséges Monarchiát egyszínben mutatni.

Uj térképeink részére, melyek rögtön a háboru után, jönnek tekintetbe, szíves utmutatásuk igen fontosak és mérvadók. Szíves tanácsukat és segítségüket továbbra is kérjük, biztosítani szeretnők.

Remélve, hogy nyilatkozatunkkal egyetértenek, kiténtetésnek vennék szíves beleegezésüket.

Kitűnő és kiváló tisztelettel maradtunk Gea Verlag G. m. b. h.

A vármegye közönségéhez.

Veszprémi vármegye árvászéke ezuttal már *hardizben* fordul a nemessziv emberbarátokhoz azoknak az érdekében, akiknek atyjuk a mostani nagy világháborúban a hazáért hősi halált haltak.

Tudatában van annak, hogy a háboru okozta nehéz megélhetési viszonyok között anyagi áldozatot hozni nehéz, de ha meggondoljuk azt, hogy éppen a nehéz megélhetési viszonyok legnagyobb súllyal azokra a férjet- és apát-vesztett özvegyekre és árvákra nehezdednek, kik a hősi halált férfiuiban a családfeenntartót, tehát mindenüket elvesztették, akkor tétovázás nélkül mindenkinek tehetségéhez mérten sietni kell, hogy feleslegét és tevékenységét a legnemesebb célra: a „hadiárvák” felségélyezésére, elhelyezésére fordítsa és arra törekedjék, hogy a hősök árváinak könnyeit letörölje s a legnagyobb veszteséget némileg pótolja és sorsukat elviselhetővé tegye.

Hány olyan hadiárva van közöttünk, kiknek anyja hős férje emlékével él, nélkülöz, éhez, szenved és némán tűr.

Ezekre a némán tűrókre és szenvedőkre kell a közérdeklődésnek főleg fordulnia, ezek érdemlik meg leginkább a társadalom figyelmét és segítségét.

Mire kéri hát fel a gyámhatóság ezuttal a nemessziv emberbarátokat? Arra, hogy érdeklőd-

volt. Ön is az volna — ha az édesanyja szoknyájába kapaszkodhatna... S különösen nevetett. Nem, kinevetett, csak boldogan, mint aki jó fiukat adott menyének s aranyasszonyokat a vőinek.

Ne csodálkozzék Lonkácska, ha elfoglaltságom miatt, részletekben írom leveleimet. Különfele árnyalatok tarkítják, legalább zökken egyet egyet kimondhatatlanul boldog és megelégedett, azonos levegőtől piros barátja. *Bálint.*

U. i. Postaíndítás előtt reggelinél a nagyságos asszony újságát — huncutkasan — hogy az augusztusvégi fogolyvadászat eredményét én viszem Pestre, hogy tapasztaljak az üzleti ügyekben. Remélte, hogy valami fényképpel gazdagodottan térek vissza... Még aranyosabban, édesanyáskodón nevetett. Meg kellett ígérnem, kedves Lonkácska, hogy elhozom fényképét a levelező pesti lánykának. Kérem nagyon szépen, vétesse le magát mostanában. Az utazás pontos idejéről később. Ugy-e fényképezeti megvesztegető szöke szépségét? Koszoruba feje köré gyönyörű haját!?

Kézcsoókoló hive

Bálint.

Kedves Lonkácska!

Az ősi nagy vadászatnak vége. A gróf megdicsért és husz koronát adott jutalmul. Talán borral? Én jutalomnak veszem. Az öreg ur mástíhetet adott szüreti szabadság címén. Mikor csodálkozva néztem a szabadság nevére, a nagyságos asszony nevére utasított rendre, mert az erdész vadász, embernek a szüretje nem a bor — szőlő — must gyűjtése, hanem a nagyvadászatok s a fáváadás — Bocssáson meg, kérem, hogy megint részletekben intézem el választomat, mintha szabószámla volna... Otthon nem volt lendütem a folytatásra. A kis Bükössel végig jártuk a két-évi sétánk helyeit. A vénasszonyok nyara tavaszias ősi délutánokat mosolygott ki s örömmel örül-

tünk a bágyadt napsugárnak, hamvas estéknek, melyekbe remeklőn remekeltek bele a szétugró nagy színfoltok. A tavasz betegge szokott gyötörni. S most az ősz szabad halodási pompája mássá tett. Talán belejátszott a kis Bükös topánkája, bebarásonyozott fekete-gyémánt szempára s legkivált a velem már együttérzése, együttlása, összerokonulása. Oh, ez a kis észrevétlenül hagyott filigránsság megfogott! Anélkül, hogy rámkötődött volna. Pedig a vallásunk is különböz. Csak a magyarságunk, csak a... Szóval nem lehet azt kimondani. Tehát otthon jártam... És sok boldogság, pletyka megeseit...

De erről máskor. Meg a nagyságos asszony véleményéről is. Az irodai munkám fölsszaporodott. Iparkodnom kell, mert a gróf jószákgormányzója könyvvizsgálatot jelentett be...

Bővebbet lehető legközelebb kézcsoókoló hive

Bálint.

Kedves Lonka!

Sürgetése okát ki akartam kérülni. Ha a vonatok eltéveszik a váltót, ha a szekresek, kerékpárosok nem veszik figyelembe a kerülfés szokásait, beáll a katasztrófa. Az emberek borzadovza állnak egy-egy vasuti szerencsétlenség színhelyén. Ha valaki az erkölccsel, a kigunyolt, lenézett, de mindig megbosszulódott erkölccsel ötközik össze, nevetnek, esetleg szánakoznak az erkölcsi hullákon.

Ime! Alig néhány hónapja fordítottunk hálat a szakintézetnek s egész sor gyászát könyvelhet el. Gondolom, milyen szomorúság környékezte meg szegény öreg rektorunkat. Hrazdina, a grófi protezsált, valamennyiönk között legnagyobb reményekre jogosított, agyonlőtte magát.

Lehetetlen, hogy bizalmas levelemben ne vázoljam előzményeit. Megrendítő! Már a bátyja is követett el öngyilkosságot. Egy lány miatt. Erről

eszembe jut szegény multja. Feledhetetlen. Hisz osztálytársaim közül vele ismerkedtem meg először. Gyönyörű, szürkeszemű, barnaképi, elegáns fiu volt. Ismételnie kellett az első évfolyamát, mert a javítón nem csuszott át. Év végére szibarita lett a gömbölyded, szinte görögös szépségéből. Pisztolyt ragadt Csicsa egyetlen szidásért; apja szidta meg egy gróf előtt.

Salamonosan, nem kardjába, hanem elsütött puskájába dült — az újságok szerint. Döbrössy — egy évfolyammal idősebb szakiskolász — lakótársam, az örültek házában halt meg. Gundí — sikksasztott. — Szegény. Agyonlőve találták legényszobájában. Deák Anti elborulva járja az erdőt. Főnöke elvetett vele egy romlott lányt... Ime, a halottak. Erkölcsiek és természetellenesek... Az erkölcselenség kendőzött Démona mellettem való elvágatásában rám is föccsentett sarat. Engem hiába könyöztek meg festett arcával, hiába ölelt át, kibontakoztam karolásból.

Szánakozón ítélem el Seviczyvel: Boldogtalan vagy, bűnös vagy, az ördög vagy, mindhiába! Nekem fülemben cseng a hittanár idézete: Nagytekintélyű klinikai orvosszakértők egyhangulag oda nyilatkoztak, hogy sok esztendő gyakorlatukban soha se találkoztak az önmegartóztatás áldozataival, de siralmas roncseit kezelték az erkölcsstelen kicsapongásnak... Ifjúkori bűnök megbosszulódnak. Egyszer el kell esnie a bűnnek! S különös, akik a szemérmest levetik, könnyen dülnék újabb vétékbe. A fehérruhás kis lány menynyire óvakodik a szennytől. Más színű ruha már nem olyan érzékeny iránta. A sokszínű meg egyenesen rokonszenvez vele.

Ugy-e fura, meditációs levél! De nem tehetek róla, ha kikérkedett belőlem s a tollam engedelmesskedett a kifejezésben.

Kézcsoókoló hive

Bálint.

jenek nemes szívük egész melegével a hadiárvák sorsa iránt, kiserjék figyelemmel az apát-vesztett árva életét s ott, hol küzdött a létért, hiányt a ruházataiban s nélkülözést az élelemben tapasztalnak, ne sajnálják a fáradságot, tett tapasztalataikat pár sorban a gyámhatósággal közölni.

Akinek kezébe kerül ez az írás, ne dobja félre, ne tekintse zaklatásnak, hanem karolja fel ezt a szent ügyet és nyújtson segédkezt a nyomorban szenvedőknek és ha ezt megteszi: már ezzel kiérdemli az utókor háláját és ha csak egy könnyes szemet szárit is fel, hozzájárult ahhoz a nemes és magaslatos cél betöltéséhez, hogy az értünk árván maradtak vesztesége némileg is pótolva lesz.

Azon esetben pedig, ha élethivatása és elfoglaltsága nem engedi, hogy a hadiárva sorsát személyesen tudná figyelemmel kísérni, úgy arra kéri a gyámhatóságot, hogy ezt az irást olyan emberhez juttassa, akinek ideje és melege érző szíve van, aki a gyámhatóságnak a fent kért segédkezt nyújtja és ezzel közvetve megszüntetni iparkodik annak lehetőségét, hogy csak egy hadiárva is legyen a vármegyében, aki nyomorban él.

A hadiárva atyjától életét követelte a haza! mi pedig csak azt kérjük, hogy amit elvett a haza értünk, azt azok pótolják, akiknek jólétét, vagyonát, életét a hősök megvédték és megmentették.

Kivánatos, sőt a mai viszonyok között nélkülözhetetlen, hogy a községekben, annak létszámahoz mérten több olyan nemes gondolkodású férfiú és nő vegye kezébe a „hadiárva” ügyét, akik mint árvaszéki pártfogók, ellenőrzik a gyámok működését, a hadiárva sorsát, nevelését, ruházatát s ott, ahol bármi tekintetben hiányt észlelnek, azt röviden a gyámhatósággal tudassák.

E cél megvalósíthatása végett Veszprémmegye árvaszéke 5000/1916. sz. alatt az „árvaszéki pártfogó” intézményét léptette életbe.

Arra kérjük tehát a községek szellemi vezetőit, hogy az árvaszéki pártfogói tisztségre vállalkozni s ez iránti készségüket a községi elöljáróságokkal, kik az összeírással megbízták, közölni szíveskedjenek.

Az árvaszéki pártfogónak munkaköre az ellenőrzés és a hadiárva sorsának felkarolása. Nemes cél, s az, aki vállalt hivatását nemes szíve sugallatát követve, betölti, isten és ember előtt olyan munkát végez, mely elsősorban a hősök iránt tartozó köteles hálát rója le, másodsorban, minden megmentett hadiárva és a hazának ad hasznos munkaerőt. De nemcsak az ellenőrzés kötelessége hárul a társadalomra a hadiárva irányában, hanem elsősorban az a nemes törekvés, hogy az apát-vesztett hadiárva lehetőleg olyan környezetbe, olyan gondos család körébe jusson, ahol az apa teljesen pótolva legyen.

Erre a célra szolgál az örökbefogadás.

Már magában az a tudat, hogy a hazaért hősi halált halt apának a gyermeket vehetjük magunkhoz, a legfelelősebb és a hősök emlékének legmegfelelőbb módja, s ezt tehettek azok, kiket a gondviselés nem áldott meg gyermekkel, de anyagi helyzetük megengedi, hogy legalább egy hadiárva magukra vállalnak s azt örökre fogadják.

A második módja a felkarolásnak az ingyentartásra és nevelésre való vállalkozás, ezt pedig azok a fenkölt gondolkodású családok valósíthatják meg legjobban, akiknek a háztartásában az, hogy egy gyermekkel több ül az asztalhoz, — különbséget nem tesz.

A harmadik mód a pénzbeli segély. Nagyon sokan vannak, kik éppen a háború tartama alatt jutottak jelentékeny vagyonhoz és igen sokan, kiknek jövedelme a háború okozta rendkívüli viszonyok miatt nagyban fokozódott. Ezt mutatja a hadikölcsönök világraszóló sikere és az, hogy a pénzintézetek kölcsöneinek apadásával szemben a betétek országwide nagy emelkedést mutatnak.

Melegen érző szívet és áldozatkészséget kérünk! A legcsekélyebb adományt is köszönettel fogadjunk, s mindenkinek, aki bármely irányban gyakorolni kívánja jótékonyását, azonnal utbaigazítást és felvilágosítást fogunk adni.

Az árvaszéki pártfogó tisztségre felkérjük a lelkeskedő papságot, a tantestületet és a birtokos osztály érdemes tagjait, hogy vállalják a megbízatást, karolják fel a hadiárva szent ügyét, legyenek irgalmas szamaritánusai a vármegyének, nemtől az elhagyottaknak s ez által részesei azon országos nagy mozgalomnak, melynek célja: meghálálni azt az önfeláldozást, haza- és fajszeretettel, melyet a hadiárva hős atyjai vérrel, életükkel pecsételtek meg.

Takács Ádám s. k.,
várm. árvaszéki titkár.

Városi közgyűlés. Veszprém város képviselőtestülete f. hó 12-én d. u. közgyűlést tart. Tárgysorozat: Polgármesteri bejelentések. — A városi tanács jelentése a Dunántúli Közművelődési Egyesületnek jubileumi közgyűlésére Veszprémbe meghívása tárgyában. — Vadnay Szilárd dr. indítványa és a városi egészségügyi bizottság javaslata a csecsemő védelem tárgyában. — A villamosmű igazgatóságának és a kiküldött bizottságnak jelentése a villamostelepen felszerelt új 400 lóerős gépegyeség átvétele tárgyában. — A villamosmű igazgatóságának és a kiküldött bizottságnak jelentése a villamostelep üzemének átvétele tárgyában. — A villamosmű igazgatóságának és a kiküldött bizottságnak jelentése a telep régi gépeinek kijavítása tárgyában. — Övári Ferenc dr. és Reé Jenő bizottsági tagok indítványa a villamosmű üzemének átvételéhez kiküldött bizottság működésének elismerése tárgyában. — Övári Ferenc dr. indítványa hadiadó kivétele és erre vonatkozó szabályrendelet alkotása tárgyában. — A városi tanács javaslata a városi postaépület bérlete tárgyában. — A városi tanács jelentése Berger József szénkereskedővel a város közönségének szénellátása iránt kötött szerződés tárgyában. — A városi tanács jelentése a 31-ik honvéd pótlászlóaljai a városi közönségnek zöldsejfélekkel ellátása iránt létrejött megállapodás tárgyában. — A városi tanács jelentése az alsóerdei írtásföldeknek 500 □-öles részletekben hadisegélyes és szegény városi lakosok részére haszonbérbeadása tárgyában. — Rosos Károly kérelme a Kissovits utcai háza mellett levő szabad teleknek részére átengedése iránt. — A m. kir. 7-ik honvéd tábóri ágúszerezzel a jutasi uti (kaszárnya)-földnek haszonbérlete iránt kötött szerződés jóváhagyása. — Supka Mihállyal és Sárzó Jánosral a kövágóhíd melletti kert haszonbérletére nézve kötött szerződés érvényének meghosszabbítása. — Szauder Kálmánnal a várföljárónál levő bolt bérletére nézve kötött szerződés érvényének meghosszabbítása. — Illetőségi ügyek.

Asszonyokról-asszonyoknak.

A világháború eseményei sorában figyelemre méltó az a tény, hogy például Szerbiának, Montenegrónak, sőt Belgiumnak még az asszonynepe is rá volt kényszerítve arra, hogy a lövészárkokbeli fáradságos munkát és szenvedést megossza a férfiakkal. Nem mint vöröskeresztes hölgyek jutottak el az asszonyok a tűzvonalig, hanem azért, mert a férfiak elfogytak. Segíteni kellett tehát a harcoló katonáknak torlaszok emelésében, védőművek építésében, kocsioknál, ágyuknál a sántégeren való keresztüljuttatásában, nehéz őrszolgálatban. Hogy ez mit jelent a nő fizikuma, vagy pedig társadalmi elhelyezkedése szempontjából, azt még a legedzettebb feminista sem tudja elképzelni. Csakis az, aki a szenvedéseket végig élte. Csakis az tudja mérlegelni s megalkotni azt az ítéletet, hogy az asszonyoknak mégis csak jobb úgy — ha nem is valami rózsás — mint ahogy minálunk, vagy Németországban van.

Mi egyenesen fel akartuk szabadítani az asszonyainkat a háború szenvedéseitől. Se az asszony, se a gyermek, — a jövő generáció — ne tudja azt, hogy most háború van. Ezt akarja elérni még az államhatárol is s ezért bevételienek igen tekintélyes részét hadisegély formájában juttatja el az asszonyokhoz és a gyermekekhez. Ezen fáradozik a társadalom is, mert hiszen tudjuk nagyon jól, hogy amely országból az asszonyokat is kizusztította a végzet, ha leigázták, azt többé a régi formájában feltámasztani nem lehet.

Mindebből világosan következik az, hogy a mi asszonyainknak valamennyire hálásnak kell lenniük. A háborúban ő reájuk csak a kikerülhetetlen munka vár. Egyébünk maradtak a régi viszonyok között, éppen ezért simulniuk kellene az adott helyzethez és tartózkodniuk kell minden olyan dologtól, ami a nemzetnek amugy is szükségosan igénybe vett erőit fogyasztja.

Itt van a többek között a ruházódás kérdése. Sokan panaszkodnak és jajdulnak fel, hogy a fényűzés nemhogy alábbhagyott volna, hanem inkább megnövekedett. E réven pedig ezrek és ezrek vándorolnak ki az ellenséges külföldre. Nemcsak a jobb módúak pénze vándorol drága ruhákra, hanem még a hadisegélyek nagyrésze is. Igazán megbecsülni való és jelentős tehát az a mozgalom, amely a közelmúltban indult meg s amely hadat üzent a fényűző ruházódásnak. Minden asszonynak meg kellene jegyezni azt az aranyigazságot, hogy a ruha nem teszi szebbé, legfeljebb fel-

tűnőbbé azt, aki magára veszi. Az igazi szépség a legegyszerűbb ruhában is kitűnik. Ez a véleménye minden férfinak s aki ellenkező véleményen van, az csupán a női nem alacsonyabb szellemi nivóját akarja beigazolni. Holott nyilvánvaló, hogy a női nem értelmi színvonala semmivel sem alacsonyabb mint a férfiaké.

Erre az értelmi színvonalra appellálunk amikor arra kérjük asszonyainkat, hogy a ruházódásban legyenek takarékosak és egyszerűek. Ezt kívánja a mai szomorú helyzet és az ország anyagi érdeke.

— **A jutasi uti villanyos-vezeték.** Mult számunkban megírtuk, hogy a város ingyenes villamos áramot engedélyez a jutasi-ut mentén épült katonai kórháznak arra az esetre, ha a katonai parancsnokság a vezetéket megépítteti. Értesülésünk szerint a katonai parancsnokság kérelmére a soproni posta- és távirda-igazgatóság elrendelte a vezetékek megépítéséhez szükséges helyszíni bejárást, melyet az illetékes hatóság a hét folyamán meg is ejtett. A város közönségének érdekében dr. Horváth Béla városi főjegyző, a forgalom- és személybiztonság érdekében, a vármegye, valamint az államkincstár képviselőjében pedig Molterer János kir. műszaki tanácsos jelent meg. A szükséges kikötéseket jegyzőkönyvbe foglalták.

H I R E K.

A D. K. E. Veszprém-ben.

Az egész Dunántul területét és a nagy nemzeti feladatok egész tömegét felkaroló Dunántúli Közművelődési Egyesület, mint ismeretes XXV. jubiláris nagygyűlésének helyéül Veszprém városát szemelte ki. A díszgyűlés május hó 21-én vasárnap fog lefolyni a városi színházban és annak fővédnöke Bárány Horváth Károly Bibornok püspökünk lesz, aki engedve a hozzá intézett kérelemre nemcsak élére áll annak a mozgalomnak, hogy egyik legnagyobb kulturális fórumnak jubileuma az ő aegiszze alatt tartassék meg, hanem a közgyűlés vendégeinek ellátását is nagylelkűen magára vállalta, amellyel az ünnepi megnyitót is ő Eminenciája mondja.

A magyar társadalom mindig támogatta az államot nagy nemzeti feladatainak megoldásában. Hogy minő nagy feladatok vannak a nemzet társadalmára a nemzeti kultúra terjesztésében, a háború utáni időben azt a díszülés szónokai, a magyarságnak legkiválóbb apostolai fogják Veszprém-ben hirdetni, amennyiben gróf Apponyi Albert, Berzeviczy Albert és Rákosi Jenő, kik áldásos életüket a magyarság nagy ügyének szolgálatában töltik el, — fognak rámutatni a nemzeti közművelődés jövőjére.

A magyarság dicső és szent ügyét szolgálja a D. K. E. lelkesedéssel és áldozatkészséggel, a nemzet vezéreinek legjelesebbjei élén Széll Kálmánnal irányították ezen idő alatt törekvéseit s mostani határállomáshoz érve, bizonyára még fokozottabb mértékben fogja a D. K. E. a magyar kultúra és a közművelődés ügyét előbbre vinni, mert ehhez nemzeti és állami életünk létfeltétele van köte.

A díszülést megelőzőleg május 20-án Széll Kálmánnak a D. K. E. megteremtőjének és egyik legnagyobb magyar államférfiunk szoboremléke javára a színházba esti 9 órakor díszhangverseny lesz, amelyen Sándor Erzsébet m. kir. Operaház illusztris koloratur primadonnája is résztvesz. Máj. 21-én délelőtt 11 órakor lesz a színházban a díszülés a kormány és az ország területén működő társégyesületek képviselőinek jelenlétében. Az ülés nyilvános s azon be-lépődij nélkül bárki részt vehet.

— **Az Oltáregylet lelkigyakorlata.** Mult számunkban jeleztük, hogy a veszprémi Oltáregylet a jövő héten lelkigyakorlatot tartat. A lelkigyakorlat vezetője dr. Strommer Viktorin pannonhalmi főiskolai tanár lesz, aki azonban hivatalos elfoglaltsága miatt kedden még nem jöhet. Így a lelkigyakorlatok nem a multkor között időben, hanem *folyó hó 13, 14. és 15-én, azaz csütörtökn, pénteken és szombaton lesznek a virágvasárnapján reggel végződnek.* Tekintettel a viszonyokra, a választmány akként intézkedett, hogy az előadások mind a három napon át csak délután legyenek. Az első beszéd *csütörtökön délután fél négy órakor* lesz. A következő beszéd idejét az előadó fogja közölni. Az egyesület vezetősége kivétel nélkül minden érdeklődőt szívesen lát.

Külön meghívó is megy az urnók címére. Ha mégis megtörténne, hogy valaki tévedésből nem kapna, ha részt kíván venni, tekintse magát ezuttal meghívottnak. Az angolkisasszonyok jó idő esetén az intézet kertjét a lelkigyakorlatok idejére az urnók rendelkezésére bocsátják, ahol csendben foglalkozhatnak önmagukkal. Az intézet főnöknője pedig gondoskodott róla, hogy megfelelő könyvek legyenek az urnók szolgálatára.

Az egyesület vezetősége azt hiszi, hogy városunk nemes gondolkodású hölgyei élnek a kínálkozó jó alkalommal. A háboru idején kinek nem volna szüksége egy kis lelki megnyugvásra, a kereszt viseléséhez lelki erőre. Ebből meríti a reményt, hogy az előadások élénk látogatottságnak örvendenek. A még részletesebb tudnivalókat a lelkigyakorlat vezetője első előadásában közölni fogja.

— **Kitüntetések.** Ő császári és királyi Felsége legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a *hadidíszítményes 3. osztályú Vaskorona-rendet díjmentesen* az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményteljes magatartása elismeréséül: nagyváradi *Isvánffy Miklós* alezredesnek;

a *hadidíszítményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet* az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismeréséül: *Pöcze Dező* főhadnagynak; elrendelni méltóztatott, hogy:

a *legfelsőbb dicsérel elismerés tudtul adassék* az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismeréséül: *Bernáth Géza* hadnagynak. A hadsereg főparancsnokság

dicsérel elismerésben részesítette a háboruban teljesített kitünő szolgálatait: *Gyenes János* őrnagyot. A hadseregarancsnokság adományozta az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül

az 1. osztályú *ezüst vitézségi érmet*: *Rutmauer András* tizedesnek és *Vatreszt Lajos* őrmesternek; a 2. osztályú *ezüst vitézségi érmet*: *Matusz Márton* tart. hadnagynak, *Bányai Sándor* és *Bösze Ferenc* honvédeknek, *Pethe Lajos* szakaszvezetőnek, *Lakk József* őrzővezetőnek, *Jungi Gyula* szakaszvezetőnek és *Pereszteghi István* szakaszvezetőnek.

— **Köszönet a főispánnak.** *Hunkár Dénes* főispán nem csak állandó érdeklődést, hanem kiváló jóindulatot is tanúsít székhelyének érdekei iránt. A város tanácsa a képviselőtestület ez évi első rendes gyűlését óhajta felhasználni arra, hogy a sokszoros jóindulatát a város nevében a város közgyűlése hála elismerését és köszönetét manifestálja. Ez a köszönetnyilvánítás éppen olyan őszinte, meleg és osztaltalan lesz, mint a minő őszinte és melegen érdeklődő az a jóindulat, melyet jutalmazni óhajt.

— **Veszprémi szavazók száma.** Az országgyűlési képviselőválasztók veszprémi névjegyzékének összeírását a kiküldött két bizottság befejezte. Az I. szavazókörben 991, a II. szavazókörben 889 szavazót írt össze. Az 1914. évi összeírásokról az I. körben 853, a II-ben 743 volt a szavazók száma. A szavazók gyarapodását azonban nem a két szám között feltűnő különbség mutatja, mert az 1914. évi összeírásból le kell számítani a megholtakat, elköltöztöket és a tévesen kétszer beírtakat. Így pl. a II. körben az 1914. évi s a folyó évi összeírás között 145 szavazatkülönbség mutatkozik, holott a tényleges szavazatszáporulat 223. Ha tehát az I. körre, — melynek hivatalnok, kereskedő, iparos s háztulajdonos tagjai már a régi jogon is szavazók voltak, — kevesebb arányt veszünk is, egész bizonyosságra vehető, hogy a veszprémi szavazók száma a I. évi összeírásban 300-nál is több szavazóval gyarapodott. A háboru folytán tehát senkit sem éri jogfosztás, sőt akinek jogosultsága iskolavégzésig, irni s olvasni tudás s adóalap szerint megállapítható volt, belekerült a szavazók sorába. Tájékoztató tudatjuk, hogy a veszprémi két szavazókör választó vonala: Almádi-ut, Sza-

badi-utca, Fő-utca, Rákóczi-tér, Takarékpénztár-utca, Hosszu- és szent István-utca. Jutas-puszta és állomás az első, Csátár- és Somhegy a második szavazókörhöz tartozik.

— **A hadiadó és a városi tisztviselők jutalmazása.** A veszprémi képviselőtestület pénzügyi bizottsága szombat délelőtti ülésében foglalkozott dr. Övdri Ferenc két rendbeli indítványával. A Veszprémben három egymásutáni évre kivetendő hadiadót a bizottság elvileg helyesnek tartja. Kivételre nézve azonban ujabban s precízebb előkészítést óhajt, ezért azt a javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, hogy a benyújtott indítványt részletesebb előkészítés céljából adja vissza a tanácsnak. Mult számunkban megírjuk, hogy dr. Övdri Ferenc a villamosművek átvételénél kifejtett tevékenységéért a város főtisztviselői jutalmazatni óhajja.

Erre nézve beadott s csak általánosságban tartott indítványához *Reé Jenő* bizottsági tag megindokolt s a jutalmazás összegére is kiterjeszkedő indítványt társított. A pénzügyi bizottság ezt a kérdést is kedvezően intézte el. Javasolja ugyanis, hogy a már említett ügyből eredőleg dr. Komjáthy László polgármester 1600, *Schiller Samu* főszámvévő 1000, dr. *Csete Antal* főjegyző s dr. *Hörvöth Béla* főjegyző 800—800 kor. jutalmat kapjanak a várostól. Hétfőn a közgyűlés tárgyaitnak előkészítése végett az állandó választmány is s mint halljuk, a képviselőtestület két pártja is gyűlést, illetve értekezletet tart.

— **Adomány.** A Veszprémvármegyei Takarékpénztár 50 kor. adott a veszprémi játékon öngyeletnek, mely szíves adományért ez uton is hála köszönetet mond öv. *Patzl Jenőné* ügyvezető alelnöknek.

— **Emlék a hősöknek.** A jövő szerdai városi közgyűlés programjában kegyeletes, szép gondolat kezd testet ölteni. A városi tanács már régebben fölvetette az eszmét, hogy a mostani háboruban elhalt honvéd hőseink emléket az ő ragyogó vitézségükhöz s életáldozatuk fenségese voltához illő emlékművel örökíti meg. Az emlékműnek a mai vásártéren választanak helyet s a szerdai közgyűléstől kéri a kiválasztott hely ingyenes átengedését. A képviselőtestület határozata bizonyára kedvező lesz.

— **Április 11. A 48-as törvénynek szentesítésének emléknapja,** ápril 11. hivatalos szünet az iskolákban is, hivatalokban is. A helybeli r. kath. fiúiskola tanulói e napon iskolai ünnepélyt tartanak a Szt. László iskolában. Az ünnepélyt szentmise előzi meg. Az emlékbeszédet *Szanyi István* tanító mondja.

— **Gabona- és lisztátvétel.** Dr. *Véghelyi Kálmán* alispán elrendelte, hogy Veszprém város területén a rekvirált gabona- és lisztátvétel április 10-ig befejezést nyerjen. Az átvételt a Közgazdasági Bank, mint a Hadi Termény Részvénytársaság megbizottja s az alispán által kinevezett hatósági megbizottak intézik. Hatósági megbizottak az I. és II. kerületre *Bokrossy Ferenc* és *Korai Adolf*, a III. és IV. kerületre *Keim Adolf* és *Neumann Gyula*, az V. és VI. kerületre *Csomay Imre* és *Schönfeld Mór*. A Hadi Termény Rt. megbizottjai dr. *Rainprecht Antal*, *Fehér Károly* és *Pozsgay Miklós*. A gabona- és lisztátvétel már folyamatban van.

— **Bemutató szemlék.** A 18 évesek bemutató szemléi vármegyénkben még e hétfolyamán megkezdődnek. Járások szerint a határidő így változik: Veszprém városban április 27-én, a járásban április 28. és 29-én, Pápan április 17. és 18-án, a pápai járásban 19., 20. és 25-én, a devecseri járásban április 14. és 16-án, az enyingi járásban május 1. és 2-án, a zirci járásban május 1. és 3-án.

— **Felhívás beteg katonákhoz.** A veszprémi tudóbeteggondozó intézet felhívja a hadsereg kötelekéből tudóbetegségük miatt felülvizsgálás útján elbocsátottakat, hogy az egyesület elnökénél: dr. *Övdri Ferenc* veszprémi lakosnál jelentkezzenek.

— **Madarak és fák napja.** Az Országos Állatvédő Egyesület a kir. tanfelügyelőség útján felkéri az összes iskolák vezetőit, hogy a madarak és fák napját ez évben is tartásuk meg.

— **Gyűjtés.** *Keim Adolf* városi képviselő s lisztkereskedő 20 kor.-t gyűjtött az elpusztult kárpáti falvak javára.

— **Gazdaggyűlés.** A Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület tavaszi rendes közgyűlését f. hó 10-én d. u. 1/4 órakor tartja meg az egyesület hivatalos helyiségében. A közgyűlést választmányi ülés előzi meg.

— **A veszprémmegyei tanítóárvának.** Gyűjtés indult meg az iskolás tanulók sorában is a vármegyei elesett tanítók özvegyei és árvái javára. A Szent Anna- és Szent László-iskola osztályainak tanulói erre a célra 99 K 09 fillért gyűjtöttek. Egyik tanító pedig 5 K-t adományozott.

— **Póthitel beszállásolásra.** A háboru időszak alatt a tisztí beszállásolás nagyon igénybe vette Veszprém város erre való földjét. A tanács — hogy a földszaporodott beszállásolás költségeit fődőzhessen, kénytelen a városi közgyűléstől póthitelt s folyószámlakölcsönt engedélyezését kérni. A kérdés elodázhatatlan, mert a szállásadók is szükségük van az ebből várható jövedelemre.

— **A Balatoni Szövetség közgyűlése.** A Balaton vidékének föllendítésére alakult *Balatoni Szövetség* vasárnap tartotta rendes évi közgyűlést Budapesten. Ezt megelőzően *Övdri Ferenc* dr. ügyvezető-alelnök elnöklésével az igazgató-választmány ülésezett. *Csepőli Ernő* titkár beszámolt a szövetség 1915. évi működéséről. A mult nyáron a Balaton-mentén a fűrdőket erősen megérezte a háboru hatását. Az üresen álló fűrdőket már kora tavasszal az üdülő katonák rendelkezésére bocsátották. Az élelmezési nehézségek leküzdésére a szövetség nagyszabású munkát végzett és nagy súlyt vetett arra, hogy a Balaton vidékének népet a zöldség termesztésében oktassa. A földmívelésügyi miniszterium hathatósan támogatta ezt a mozgalmat. Az aszfóli villamos-áramfejlesztő közép-pontot a szövetség a mult évben is bizottságilag kezelte. A Balaton áradásával kapcsolatosan a jelentés beszámolt arról, hogy a földmívelésügyi miniszter minden intézkedést megtett arra nézve, hogy a Balaton nagy vízállásának apasztása, valamint a nagy víztömeg levezetése céljából végzendő munkát mielőbb befejezzék. A miniszter a 4,350.000 korona költséggel előirányzott tervet jóváhagyta. Az építő-programm szerint a munkát 1917. végéig befejezik. A Balatonra vonatkozó valamennyi kérdés ügyében a földmívelésügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértően legközelebb miniszteri biztost küld ki. A szövetségre most három feladat vár: a balatoni fűrdők élelmezési kérdésének megoldása, a nagy vízállás-okozta erkölszi és anyagi kár elhárításán való közreműködés, valamint a villamosáramszolgáltatás ügyének végleges rendezése. A szövetség bevétele 1915-ben 55.452 korona, kiadása pedig 47.300 korona volt. Vagyona jelenleg 46.801 korona. Az 1916-ra az előirányzott költségvetés 101.000 korona.

— **Fizessük be a rézgálíc árát.** A vármegye alispánja a gazdasági egyesületet bizta meg a rézgálíc-kiosztással, így tehát az árának beszedésével is. Az egyesületnek már március 27-én be kellett szolgáltatni a rézgálíc egy nagy részének árát a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaságnak, a még hátravető érték részletét pedig április hó első napjaiban kell a Banknak befizetni. A rézgálíc ára befizetésének utolsó terminusa április hó 6-ika volt. Aki erre a határidőre a rézgálíc árát be nem fizette, úgy tekint az egyesület, — mintha a kiutalt rézgálícra le mondott volna. Az így fennmaradt rézgálíc mennyiség a később jelentkezőknek lesz kiutalva.

— **Lábadozó katonák gazdasági oktatása.** A veszprémi lábadozó osztalag elhelyezett és a polgári életben földmíveléssel foglalkozó katonák számára rendezett gazdasági és házi-ipari tanfolyamon egyes eredményt ért el a Vármegyei Gazdasági Egyesület. Az elméleti gazdasági előadásokon állandóan 150—200 hallgató vett részt. Az elméleti előadások a katonáknek mezőgazdasági munkára való tömeges szabaddá válása miatt egyenlőre be lettek szüntetve. A kósárfonó- és kefekötő-tanfolyam azonban tovább folyik, amelynek eredményéről tanuskodik a sok fűzfavessző-kosár, amelyet a rokkant és sebesült katonák készítettek. A konyhakertészet a jutasi és vilonyai telepeken sikeresen igékezik, a munkálatok serényen folynak, ezek a kertésztelepek lesznek hivatva Veszprém város közönségét zöldséggel ellátni.

— **A városi adóhivatalból.** Az 1915. évi XXI. t.-c. 8. §-a értelmében mindazok, kik 1914. évi augusztus hó 1-től fogva olyan állandó, vagy alkalmi haszonhajtó foglalkozást űznek, amelynek hozadéka az 1875. évi XXIX. t.-c. értelmében III-ad osztályú kereseti adó alá esik, de amely után megadóztatva még nem lettek, tartoznak ezt a foglalkozásukat, amennyiben azt az idézett t.-c. életbeléptekor, vagyis 1915. december hó 29-én, vagy azt megelőzőleg már űzték, legkésőbb a törvény életbeléptetésétől számított 30 nap alatt, egyébként pedig a foglalkozás megkezdésétől számított 15

nap alatt a kir. pénzügyigazgatásnál bejelenteni. A bejelentés elmulasztása jövedéki kihágást képez s az 1909. évi XI. t. c. 92. §-ának b) pontja szerint büntetendő. Minthogy a szóban lévő törvény életbelépésétől számított 30 napi bejelentési határidő már lejárt s az érdekelt felek részéről bejelentés ezeitől nem érkezett, ezáltal újlag felhívhatnák az érdekelt, hogy bejelentéseiket jelen hirdmény közhírtételét követő 30 napon belül tegyék meg, mely esetben ellenük a jövedéki kihágási eljárás megindíthatni nem fog.

— **Cukorár.** A fogyasztási cukornak, elsőrendű nagy süvegalapon, az egyes fogyasztási helyre szóló fuvarkülönbözetét teljes kocsiakománnyra nézve a miniszterelnöki rendelet vármegyékben a következő árakat állapította meg:

Bakonybánk 112.60 K, Balatonfőváriak 112.95 K, Devecser 112.90 K, Hajmáskér 112.80 K, Lepény 112.60 K, Mezőkomárom—Városhidvég 113.05 K, Pápa 112.20 K, Siófok 112.80 K, Várpalota 112.65 K, Veszprém 112.80 K, Zirc 112.20 K.

— **A csöves tengeri ára.** A csöves tengeri árának megállapítása ügyében a m. kir. földmívelésügyi miniszter az alábbi átiratot intézte alispánunkhoz: Értesítem alispán urat, hogy a tengeri fokozatos beszáradásra és szem és csutka arányának ezzel kapcsolatos megváltozására, valamint a hadsereg nagymérvű csutkaszükségletére való tekintettel a hadügyminiszter ur felhatalmazta a Haditermény r.-társaságot, hogy a hadsereg részére vásárolt, valamint a rekvirált tengeriből a hadsereg részére átvett csöves tengeri átvételi árát folyó évi április hó 1-től kezdve a szemes tengeri maximális árának 90%-ában állapítsa meg, vagyis csöves tengeri után q-ként az őrségi és gondozási díjjal együtt 26 kor. 46 fillért fizessen ki a készlettulajdonosnak. Jelen megállapodás visszaható erővel nem bír s így a március hó végéig leszállított csöves tengeri után vételár-többlet nem igényelhető. Minthogy a közlelmelés céljaira szolgáló tengeri morzsolt állapotban veendő át, a készlettulajdonos hozzá intézendő felhívásra továbbra is köteles a tengerit morzsolt állapotban leszállítani. Felkérem alispán urat, hogy jelen rendelkezésem a legszélesebb körben legyen közzé. Budapest, 1916. évi március hó 30-án. *Ghüllány s. k.*

— **Burgonya-vetőmag kiosztás.** A földmívelésügyi miniszterium a múlt évben a püspökség veszprémi gazdaságában burgonya-vetőmag-szaporító telepet létesített. A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület most osztotta ki a gazdák között a vetőmag-burgonya szaporító telep termését és pedig oly feltétellel, hogy fiókszaporító telepeket létesítenek s a jövő évre a községbeli kisgazdákat látják el feleslegükből burgonya-vetőmaggal.

— **Kérelem a közönséghez.** A *nagykanizsai r. kath. főgimnázium* tisztelettel kér meg mindenkit, sziveskedjenek mindazon egyénekre, kik a most dúló világháborúban bármíni katonai szolgálatot teljesítenek vagy teljesítettek és főgimnáziumunknak bármennyig és bármely évben is voltak tanuló, az alább közölt adatokat szóval vagy írásban az igazgatósággal közölni. Az adatok, melyekre szükség van, a következők: név, polgári állás vagy foglalkozás, életév, katonai szolgálati beosztás (rang, tényleges, tartalékos, póttartalékos vagy népfelkelő, fegyvernem), a harctér megnevezése, ahol küzdött (olasz, orosz, szerb), kitüntetések, fogloly, eltűnt, elesett vagy betegség folytán meghalt.

— **A „Hangya-szövetkezetek”.** A belügyminiszter egy rendeletben intézkedett, hogy a Hangya-szövetkezetek a köznek rendelkezésére álljanak. Közeli érdekek fűződnek ahhoz, hogy ez a tevékenység első sorban a törvényhatósági közlelmelés céljaira gyümölcsözőn. Tekintettel ezekre, valamint arra, hogy a Hangya-szövetkezet erre vonatkozó készségét kijelentette, a közlelmelési szervezetbe ilyen módon való beállítását maga is kérelmezte és helyi főljaiért az anyagi garanciát is vállalja, a miniszter felhívta megyénk alispánját, hogy a törvényhatóság területén létező s a Hangya kötelekbe tartozó összes szövetkezeteket azon üzletek sorába, amelyek a hatósági listát árusításával megbíztattak, vegye, illetőleg községről-községre vétesse fel; azoknak a vevőkörüknek megfelelő listakészítéssel való ellátásáról arányban az eddigi eljárásokkal, mindenkor gondoskodjék s ezek megtörténtéről 8 nap alatt jelentést tegyen.

— **Venyige és galyak takarmányozási célra való felfogása.** A hadvezetőség póttakarmányt óhajt gyártani, a minden év tavaszán le-

vágott venyigéből, illetve szőlővesszőből. A cs. és kir. katonai hadbizottság felhívja a vármegyei Gazdasági Egyesületet, hogy értesítse a szállóbirtokosokat, miszerint a hadiszolgáltatási törvény alapján, ha a venyigére szükség lesz, az idén a hadügyi igazgatás rendelkezésére bocsássák. Venyigéért a hadügyi igazgatás 100 kg.-ként 1—2 koronát fog fizetni. Az átvételt és elszállítást az illetékes katonai élelmezési raktárak fogják elrendelni. A venyige-készlet a hivatalos felszólításra községenként lesz bejelentendő.

— **Alkalmatlanok igazolása.** A honvédelmi miniszter most kiadott rendeletében igen éledekes intézkedéseket léptet arra nézve, hogy mindenki igazolni tudja a népfelkelő szemlén való megjelenését. A rendelet kapcsolatos a galiciai és bukovinai menekülteknek utólagos szemléjével és többek között a következőket mondja: A galiciaiak minden nyilvános helyen, piacon és vasúti állomáson is felszólítandók, hogy igazolják, vajjon eleget tettek-e a szemle, de különösen a pótszemle iránt kötelezettségüknek. Ezen ellenőrzés gyakorlása a szemleköteles korban levő valamennyi magyar honos egyénre is kiterjesztendő és az ellenőrzés szigorú keresztülvitelével az összes csendőrküldeti parancsnokságokat is megbízom. A rendelet kibocsátása folytán mindenkinek magával kell hordani népfelkelői igazolványi lapját, hogy vele bármikor igazolni tudja magát.

— **A gazdasági munkások és hadifoglyok listadajai.** A földmívelésügyi miniszter március 15-én kelt leiratában kijelenti, hogy a hadifoglyok ellátása tekintetében irányadóul a 4586—1916. M. E. számú kormányrendelet 4. és 2. §-ának idevonatkozó rendelkezéseit kell tekinteni, mely az ország polgáira nézve megállapítja azt a maximális lisztmennyiséget, amely fejenként és naponként felhasználható. Ettől elért rendelkezések természetesen a hadifoglyokra nézve sem állapíthatók meg, de viszont miután az idézett kormányrendelet csak a buza, rozs és árpa és az ezek keverékéből előállított lisztnekre vonatkozik, semmi akadály nincs annak, hogy a munkaadók az említett lisztből kiszolgálhatandó mennyiséget tengeriliszt, vagy burgonya hozzáadásával felemeljék.

— **Be nem jelentett gabonakészletek.** A pénzügyi megbízottak Várpalotán is fölmutatták az elrejtett gabona- és lisztmennyeket. Találtak: 283.80 q. búzát, 4.70 q. rozst, 1 q. zabot, 60 q. tengerit, 4.47 q. babot és 79.4 q. lisztet.

— **Kecsketenyésztés felkarolása.** A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület a nagy tejhiány pótlása érdekében hasas és fejős kecskéket szándékozik a vármegyébe importálni. — A fajkecskeimport szegényebb sorsú földmivesek és iparosok érdekében történne ugyan, de ennek dacára az importban nagyobb gazdák is részt vehetnek. A kecskeimport csak ugy történhetik meg, ha a vételre elég jelentkező lesz, akik tehát a kecskeimportban részt akarnak venni, ezen szándékukat jelentésbe a vármegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatalában.

— **A 43—50 éves segédszolgálatos tanítókat és tanárokat szabadságolják.** A honvédelmi miniszter rendeletet küldött az összes honvédelmi parancsnokságokhoz, amelyben közli, hogy a most bevonult 43—50 éves segédszolgálatos minősített tanítók és tanárok azonnali szabadságolandók amennyiben a bevonulásuk előtt tényleges tanítói, illetve tanári működést fejtettek ki. Tudomására jutott a honvédelmi miniszternek, hogy a 43—50 évesek bevonulása alkalmával a bemutatásnál segédszolgálatra való minősítést utólag igen sok esetben oly értelemben megváltoztatták, hogy a segédszolgálatra minősített tanítókat és tanárokat harctéri szolgálatra minősítették. — A honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a tanítókra és tanárookra nézve az időközi minősítés érvénytelenítessék és kivétel nélkül minden tanítót és tanárt, akiket a bemutatás alkalmával segédszolgálatra alkalmasnak minősítettek, azonnal szabadságoljanak.

— **Uj tíz- és huszkoronások.** Az Osztrák-Magyar Bank mindig arra törekszik, hogy új kiadású bankjegyeit a nyomdatechnika legújabb vívmányainak és haladásának tekintetbevételével készíttesse el. Ez készíti aztán arra is, hogy a régi, elhasznált, kopottá volt bankjegyeket új rajzu és mintájú papíroszponzzal cserélje ki. Mint értesülünk, az Osztrák-Magyar Bank a régi tíz- és huszkoronás bankjegyeket bevonja és helyükbe újakat bocsát ki. Az új bankjegyek kiadásának előmunkálatai most folynak, de hamarosan befejezést nyernek.

— **Az állami alkalmazottak hátramaradottjainak segítése.** A pénzügyminiszter a háború által előidézett rendkívüli viszonyokra való figyelemmel elhatározta, hogy az állami és a vármegyei alkalmazottaknak olyan özvegyei és árvái, akik a háború folytán különösen nehéz helyzetbe jutottak, a *va-gyontalan állami tisztviselők özvegyei és árvái segítésére szánt alaptól* egyszerű, egyszersmindkorra szóló segítségben részesüljenek. A segítés feltételei és módjai a következők: segítséget ezalkalommal a magyar állami hatóságoknál, hivataloknál, intézeteknél és vállalatoknál, továbbá a vármegyeknél bármilyen javadalmazás mellett alkalmazva volt tisztviselőnek, tanárnak, tanítónak, napidíjasnak, altisztnek vagy szolgának állandóan a magyar szent korona országainak határain belül tartózkodó özvegye és szülőföldön árvái kaphatnak, még pedig tekintet nélkül arra, hogy élveznek-e ezidőszent valamilyen állami, illetőleg vármegyei ellátást. A segítséget csak az olyan vagyontalan özvegy, vagy bármilyen koru vagyontalan, szülőföldön árva kaphatja, aki az 1915. vagy 1916. évben költséges gyógykezelést igénylő betegségben szenvedett s aki ezt hiteles számlákkal igazolja, vagy aki a háború vagy más elemi csapás folytán ingóságaiiban érzékeny károsodást szenvedett. A kérvényeket a pénzügyminiszteriumhoz címelve, az Állami Tisztviselők Országos Egyesületéhez (Budapest, II. Főherceg Albrecht-ut 11.) kell 1916. május végéig elküldeni.

— **Iparvágy építés Pápan.** Fa Mihály pápai vállalkozó engedélyt nyert az Esterházy uradalmi téglagyártól Pápa állomásig vezető 60 cm. nyomtávú löőrőre berendezett, 1870 méter hosszú iparvágy építésére. A közigazgatási bejárás mult hó 28-án ment végbe és a bejáróbizottság az építésre az engedélyt megadta.

— **A kaposvári városház épület kibővítik.** Kaposvár rend. tan. város a kaposvári városházán nagyobbabszáru kibővítési munkálatokat fognak végeztetni. A munkálatokra vonatkozó versenytárgyalást már meg is hirdette a város polgármesteri hivatala 1916. április hó 14-iki határidővel. Ezen építkezések különösen szükségessé váltak már az utóbbi időben, miután a rendőrségi helyiségek kicsinyeknek, az orvosi rendelő és járlat kezeléségre elegendetlenek és a polgári leányiskola szűknek bizonyult a jelenlegi viszonyokhoz képest.

— **Katonák husvétii szabadsága.** A hadügyminiszterium rendelete szerint, amennyiben a szolgálat megengedi, a keresztény felekezetekhez tartozó katonák április 21-én nagypénteken, 22-én nagyszombat délutánján és 23-án husvét első napján szabadnapot kapnak. Az izraelita katonák április 17-én délután, a zsidó husvét előestéjén, továbbá 18-án és 19-én kapnak szabadnapot. Ez a rendelkezés ki jog terjedni a fogolytáborokra és a táborokon kívül dolgozókra.

— **A szőlőgazdáknak s a harctéren a katonáknak nagy lesz az öröme,** mert bőven terem bor és gyümölcs, amióta „Peronoszpor”-ral permetezik a szőlőket és a gyümölcsfákat. Utalunk lapunk hatodik oldalán levő hirdetésre.

— **A váltópénz hiánya.** Egyre sürűbb a panasz, hogy a váltópénz: a *nikkel- és rézpénz* fogy, kikerül a forgalomból, — egyszerűen eltűnik. Nem kell magyaráznunk, hogy gazdasági életünk, üzleti forgalmunk mennyire szenved alatta. A kereskedők teljesen indokolatlanul vádolják meg az Osztrák-Magyar Bankot, hogy visszatartja a készleteiben lévő rézpénzeket. Annak, hogy a forgalomban hiány mutatkozik, *maga a közönség a főoka.* Mert amint a háború elején eltűnt az arany, majd lassankint az ezüst, később a *nikkel, ugy most eltűntetik a bronzpénzt is.* Észrevettük már az egyfilléres ki-bocsátása idején, hogy a koldusok félrerakják az egyfilléresek, zsákokban felhalmozzák otthon, hogy ilyen módon kivonják a forgalomból, hogy a közönség egyfillérest ne adhasson nekik. Hány olyan esetről tudnak a pénzügyminiszteriumban, hogy nyomorult koldusszasszonyok hagyatékában zsákszáma találják meg az egy és kétfilléreket! Ma azonban, fájdalom, a közönség műveltebb része is eldugdossa a pénzt, kivonja a forgalomból, kereskedelmünk és gazdasági életünk mérhetetlen kárára. Pedig új rézpénzt nagy mennyiségben a mai viszonyok között nem bocsáthatunk ki. Kör-möcbányán is kevés rézpénzt vernek. Nagy a munkáshiány, üzemzavarok vannak, tüzelőanyaghiány van és az egész kör-möcbányai telep nem valami nagy. Most veretnek tízfilléresek új nikkelből és most tárgyalnak arról, hogy esetleg *vásból verjünk tíz- és húzfilléresek.* A vaspénz azonban egyelőre még csak a tervezettség stádiumában van.

— **Német turisták a Dunántúlon.** Nemrégiben Németország kezdeményezésére tárgyalások indultak meg német, magyar és osztrák közös idegenforgalmi vállalkozás alapítása céljából. Ennek az akciónak az a célja, hogy Németországot, Magyarországot és Ausztriát egységes idegenforgalmi és turisztikai területté tegye. — A németek Magyarország vidékeiből különösen a kies Dunántúlt, itt is a vadregényes Bakonyt és a csodaszép Balatont, továbbá a Kárpátokat és az Aldunát akarják fölkarolni s az egész világ előtt ismertté tenni. Amint értesülünk, az idegenforgalmi vállalkozás csak a háború után kezd meg működését, de már az idén is nagy számba jönnek német családok és turisták Magyarországra, főképpen pedig a Dunántúlra s így a magyar tenger nemzetközi jellegűt fog ölteni. Talán azt érezte meg a mi szép Balatonunk, amikor annyira megduzzadt, hogy immár sehogy sem fér a bőrébe s elnyeléssel fenyegeti a remek partokat.

— **Arató- és cséplőgépészek szabadságolása.** A földművelésügyi miniszter megküldte a Veszprémi Megyei Gazdasági Egyesületnek 64700/916. XII.—1. sz. leiratát, melyben értesíti a gazdasági egyesületet, hogy kiállítás van arra, miszerint az arató- és cséplőgépészeket, hasonlóan mint a múlt évben hivatalból fogják szabadságolni. A gépészek annyi szabadságot fognak kapni, amennyi a gépjáratásra és a cséplési időnyre okvetlenül szükséges. A vármegyei gazdasági egyesület felkéri az érdekelteket, hogy az arató- és cséplőgépészek általános szabadságolásáról intézkedő kormányrendeletek megjelenéséig a szabadságolás jogcímét igazoló iratokat küldjék el annak a hadbavonultnak a címére, akinek cséplési és arató-gépmunkára szabadságolását kívánják.

— **Tilos a pirostojás.** A háború kényszere, helyesebben mondva: a háború sikerét előmozdító kötelezettségek sok lemondásra kötelezik a felnőtteket. — Most azonban olyan kormányrendelet jelent meg, amely a kicsinyekről is áldozatot kér, illetve a gyermekereget is a lemondás lelki erősségére neveli. Ez a rendelet megtiltja, hogy tyuktojásból húsvéti pirostojást fessenek. — Megtiltja, hogy ily festett, vagy kikészített tyuktojást az egész ország területén forgalomba hozzanak. S a tilalomnak büntető szankciója is van: 600 korona, vagy 2 hónapig terjedhető elzárás. Ha emlékünke idézzük a pirostojások garmadáját, melyet családonként az apróságok gyönyörűségére és nem kevésszer gyomor-rontásra elkészítettek s azt a sok monogrammos, szívvél, koronával, tulipánnal, rozsmaringkoszorúval díszített cifra tojást, mely pirosan égő szívek emlékeként cserélődött ki a két nembeli szerelmesek között: megértjük, hogy a kiadott rendelet nem a gyermekörömök, nem a szívbéli vágyak ártalmára, hanem a kényszerű s most nagyon is okos takarékság előmozdítására jelent meg a hivatalos lapban. Sőt azért is, hogy a „pirostojás”-időszak ne szegődhesen be az ár felhajtó tényezők szolgálatába, mert hisz egyébként egész bizonyos, hogy a pirostojás a fehértojásokat megdrágította volna.

— **Gabona-hitel.** A kormány rendeletet adott ki, mely a mezőgazdaságnak az aratást megelőző hitelszükségletét a gabonaforgalmi középpont, a Haditermény Rt. útján óhajti fedeztetni. A termelőt tehát ilyen irányban már most lekötik, mielőtt még a gabona új maximális árát megállapították volna. A rendelet mindenekelőtt megtiltja, hogy a termelő a búzát, rozsot kétszerest, árpat, zabot, tengerit, hüvelyeset és repcét, vagy ezek örményét alacsony ártól történő szerződésel kösse le. — A termés árát tehát előre megszabni nem szabad. A fenti gabonaneműekre a Haditermény bizománysai és felhatalmazott pénztintézetek adnak előleget. Ily előleg csak a termelő saját

házi- és gazdasági szükségletét meghaladó termésmennyiségre adható, még pedig tengerire november 30-ig, a többi terményre július 25-ig. Az előleg búzánál 20 koronát, a többi terményeknél 15 K-t tehet mázsánként. A termelőknek a Haditermény javára az előlegről váltóerejű kötelezést kell adniok. Az előleg kamatterhe másfél százalékkal haladhatja túl a jegybank kamatlábát. A leelőlegezett termést a Haditermény javára az aratáskor megállapítandó új maximális árért kötik le. Haszonbérlet előlegéért a birtok bérbeadója is szavatol. A Haditermény Rt. a részére lekötött termények átvételével, amennyiben az előleget a társaság bizománysa folyósította, az illető bizományst fogja megbízni. — Amennyiben pedig az előleget valamely pénztintézet nyújtotta, az illető pénztintézet közreműködése csak az előleg folyósítására és az ezzel kapcsolatos műveletekre terjed ki, de a Haditermény Rt. a termények átvételével valamely bizománysót, vagy közegét fogja megbízni. — A terményekért járó árból az előleg kiegyenlítéséig szükséges összeget az eladó javára visszatartják és azután az Osztrák és Magyar Bank váltóle számitól kamatlábjának megfelelő kamatot térítenek. A rendeletnek van büntetőszankciója, amely azokra a termelőkre is kiterjed, akik az előlegezett termést betakarításáról, megőrzéséről a lehetőségig nem gondoskodnak.

— **Véget ér a moratórium.** Azon kereskedőkre és iparosokra, akiknek a háború kitörése idején árukövetelésük, vagy tartozásuk volt, ápril elseje fontossággal bírt. A moratóriumról szóló törvényes rendelkezések szerint ugyanis március 31-én esedékessé vált az utolsó 10 százalékos törlesztés az összes kamatokkal együtt, még pedig nemcsak a szorosan vett árutartozások után, hanem mindazon váltók után is, amelyek árutartozásuk fedezésére szolgáltak. Amint kereskedő- és iparoskörökből értesülünk, a moratóriumos árutartozások utolsó részletének lefizetése akadálytalanul ment végbe.

— **Feloldás.** A hivatalos lap a pénzügyminiszter rendeletét közölte, amely a zár alá helyezett és a közszükséglet céljára igénybevett szeszkeszletből a gyógyszer készítéséhez szükséges szeszt a gyógyszerárak tulajdonosai kérelmére a zár alól feloldja és kiutalja. A gyógyszer készítéséhez szükséges szesz beszerzésére vonatkozó kérelmet írásban közvetlenül a pénzügyminisztériumnál kell bejelenteni.

— **A szerb internáltak visszatérhetnek otthonukba.** Az osztrák-magyar haderők főparancsnoksága a szerbiai cs. és kir. katonai főkormányzóság javaslataira megengedte, hogy a Magyarországon és Ausztriában levő szerb internáltak hazájukba visszaküldjék s így visszatérhessenek családjukhoz. Az internáltakat ötszáz csoportokban vonatok viszik Szerbiába és átadják az illetékes kerületi parancsnokságoknak, amelyek megbízást nyertek, hogy minden internáltat az illetőségi helyre továbbítsanak.

— **Nem lesznek tavaszi fagyok.** Az időjárás megfigyelői, a természettudósok azzal biztatnak bennünket, hogy az idén normális lesz a tavasz. A késői fagyok, melyek nemcsak a gyümölcsökben, szőlőkben, de a veteményekben is nagy kárt szoktak okozni, az idén a legnagyobb valószínűséggel elmaradnak. A tél a lehető legenyhébb volt, aránylag sehol sem voltak rendkívüli havazások, hosszabban tartó fagyok s így a tavaszi olvadás tulságos erős lehűléseket nem okoz s nem hül le a levegő annyira, hogy kárttevő fagytól kellene tartanunk. A normális fagymentes tavasz valóságos áldás lenne ránk, mert szép gyümölcs-termés kecsegtet, de jótékony volna a mező- és más gazdasági ágra is az állandó jó idő, mert az elmaradt munkákat zavartalanul elvégezhetnék.

Az iskolai kirándulások, a tanítás és nevelés szolgálatában.

Irta: Berényi Ferenc.

V.

Ilyen s ehhez hasonló nagyon sok ismerete van a gyermekeknek, amelyeket a népiskola van hivatva kiegészíteni és tökéletesíteni. A nagy természetről helyes fogalmat adni, minden téves nézetet eloszlatni, ez ezen tantárgy feladata. S hol felelhet meg ezen feladatának a népiskola? Magában a természetben. Ott láthatja a gyermek legjobban a növények ezreit, az ő tarka-barka ruhájukban, ott láthatja az erdők büszkeségét a százasodás fölgyet, a patak mellett integető fűfát; — hallja a csaltokban a fülemile, a rigó csaltogását, egyszóval gyönyörködhetik a természet száz meg száz megkapó jelenségén és egyuttal tanul is. De a természetesség elve is azt kívánja, hogy mindent a maga helyén tanítsunk. Ettől pedig ne térjünk el! Hisz a gyermek is természetes ésszel gondolkodik; nincs ő hozzászokva a mesterkedéshez s nem is tudja magát ebbe beleélni. De meg mi is ezzel tudunk hozzá legközelebb férközni.

Az most már egész természetes, hogy a természet tárgyait közvetlenül kirándulásokkal szemléltethetjük. E tárgy fontosságára való tekintettel nem lesz értéktelen, ha egy kissé hosszabb ideig időzünk, hogy tüzetesebben foglalkozván valóban lássuk, hogy a természet tárgyait csakis saját magukkal lehet tanítani.

A természetrajz tanítása nem állhat az egyes egyedek felsorolásából s ezeknek megtanulásából, vagyis nem elégedhetünk meg, bizonyos rendszerbefoglalással, sőt erre semmi szükség sincs. — A gyermekeknek mindenkire nézve értékes anyagot akarunk adni; már pedig egy földművesnek vagy iparosnak semmi szüksége azt tudni, hogy mely növények tartoznak az összesített szirmuak közé. — De igenis kell tudnia azt, hogy az őszikericnek máféle gyökere van, mint a gabonaneműeknek. A rendszerbefoglaláshoz nem kell közvetlen szemléltetés, de az utóbbihoz igen, mert enélkül tökéletes munkát nem végezhetünk. — Mert tegyük fel, az őszikericet vagy a hóvirágot akarjuk tanítani, otthon az iskolában előzetes szemléltetés nélkül. Gyökerét vöröshagymához hasonlítani és azt mondanánk, hogy ilyenféle gyökere van az őszikericnek, de mégsem ilyen, mert különbözik tőle ebben és ebben.

S azt hisszük talán, hogy fog ebből a gyermek valamit tudni? Nem! Semmit sem, mert csak azt tudja, hogy olyanféle, de mégsem olyan, de hogy milyen azt nem tudja. A gyermekekkel foglalkozunk s talán a jóhiszeműség vezet bennünket azt híven, hogy jó uton járunk s megfelelő eredményt mégsem fogunk elérni. Egyrészt, mert a gyermek saját maga képzeteket nem szerzett legfeljebb csak könyvből tanult, de másrészt lehetetlen dolgot kívánunk tőle akkor, mikor vele valami egész új dolgot akarunk feltaláltatni; míg ha megfontoljuk, ugyanezt a munkát kevesebb idő alatt elvégezhetjük. És pedig hogyan? Ne gondoljunk valami különleges dologra, valami meglepő módszerre!

Szőlőgazdák figyelmébe!

Egyedül a „PERONOSZPOR” helyettesíti a rézgálicot. :: ::

A „Peronoszpor” évek óta használják a szőlőgazdák. A „Peronoszpor” összetétele kitűnő eredményt mutatott föl. A legelőkelőbb szőlőbirtokosok ajánlják. Rengeteg elismerő levél és sürgöny bárkinek rendelkezésére állanak. Egy kiló „Peronoszpor” kell 100 liter vízhez. Egy kiló „Peronoszpor” ab Budapest 1 korona 50 fillér. — Használati utasítással. — Legkisebb szállítást 5 kilós csomagokban utánvét mellett :: szállít:

a „PERONOSZPOR” Vezérképviselő Budapest, VII., Damjanics-utca 30. sz.

A háború krónikája.

Április 2. Olykánál magyar és osztrák csapatok elfoglalták az ellenség egy előretolt hadállását, betemették az oroszok fedezékét, szétrombolták. Siemikowcától délkeletre az ellenségnek azt a kísérletét, hogy harc vonalát rohamtávolságra tolja előre, tüzérségi tűzfűt és egy ellentámadásunk megfűtötte. — A labasséi csatorna és Neuville között élénk aknaharc volt. Royetól északnyugatra a francia tüzérség igen eleven tevékenységet fejtett ki. Az Argonnokban és a Maas vidékén heves tüzérségi harcok voltak. Német repülők négy repülőgépet lőttek le. — Tegnap az olasz harc vonal egyes helyein a harci tevékenység mindkét részről megújult. — A délkeleti harctéren nincs nevezetesebb esemény.

Április 3. Német léghajók két éjjel egymás után bombázták Londont és Anglia keleti partját. — A franciák Betheniville lövetése által saját honfitársaik között jelentékeny veszteséget okoztak. A március 30-án elfoglalt állásokkal kapcsolatban a franciák árkaít Haucourtól északkeletre mintegy ezer méter kiterjedésben a németek megtisztították az ellenségtől. A Maas keleti partján március 31-én gondos előkészítés után Vaux falutól északnyugatra és nyugatra, a németek birtokukba vették az ellenség védő oldalazó műveit. Az ellenség súlyos veszteségén fölül a németek sebesülteit foglyokba 11 tisztet és 720 főnyi legénységet volt kénytelen német kézen hagyni és öt géppuskát is elvesztett. — Az orosz és a délkeleti harctéren nincs különösebb esemény. — Ma reggel ellenséges repülők Adelsbergre bombákat dobtak.

Április 4. A Maastól balra a franciák valamennyi állása a Forges pataktól északra Haucourt és Bethincourt között a németek kezében van. Német léghajók ma éjszaka megtámadták a londoni dokkakat és az angol keleti partvidék több más katonailag fontos pontját, valamint Dünkirchent. — Az orosz tüzérség tegnap csaknem az egész északkeleti karcvonalon fokozott tevékenységet fejtett ki. — Az olasz és a balkáni harctéren a helyzet változatlan.

Április 5. Douaumont erőd környékén a németek erős francia védőműveket elkeseredett harcban elfoglaltak és az elfoglalt állásokban az ellenségnek a legutóbbi éjszakáig folytatott ellentámadásait visszaverték. — A harc vonal egyes pontjain a tüzérségi tevékenység mindkét részről élénk volt. Az Adamello szakaszon csapataink a Lobbja Alta és a Monte Fumo között megszállták a határszéli hegygerincet. — Április 3-án tíz repülőgéppünk Ankonában a kaszárnyákat, vasuti állomást és gyárakat hatáson bombázták. Két repülőgéppünk elpusztult, a többi azonban és valamennyi repülőnk épségben tért vissza. — Az oroszok tüzérsége csak Widsytól északra, valamint a Naroc és a Wyszniw tavak között fejtett ki élénkebb tevékenységet. — A délkeleti harcterről most sincs nevezetesebb jelenteni való.

Április 6. Az Argonnokban és a Maas vidékén a tüzérségi harc lankadatlan hevesességgel tovább folyik. A többi harctéren is a helyzet változatlan.

Április 7. A németek rohammal elfoglalták Haucourt falut és a közeli erős támaszpontot. A franciákat nagy véres veszteség érte. Sebesülteit foglyokba 11 tisztet és 531 főnyi legénységet veszített. — A Doberdó fensíkon azokat az árkokat, amelyeket az olaszok nemrég megszállottak teljesen megtisztítottuk az ellenségtől. A Ledro- és a Judikáriák szakasza ellen az olasz tüzérség élénken tüzelt. — Német tengerészeti léghajó április 5-ről 6-ra virradó éjjel elpusztítottak Whidby mellett egy nagy vasművet kohókkal és nagy kiterjedésű telepekkel. Ezenkívül megtámadták a leeds-i és környékbeli gyártelepeket, valamint az iparvidék számos vasutállomását, amely alkalommal igen jó hatást figyeltek meg. — A délkeleti és az orosz harctéren nincs újabb esemény. — A törökök úgy a szárazföldön, mint a tengeren sikerrel harcolnak, az ellenségnek pedig állandó veszteséget okoznak.

IRODALOM.

* A „Vasárnapi Ujság” minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-krónikával” együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadói hivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára félre 2 korona 40 fillér.

* Az „Élet” szépirodalmi és művészeti hetilap, (Szerkeszti Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizetési ár félre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Fogászati műterem

Veszprém, Rakóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Inter-urban

Wellner Gyula

régi jó hírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Anyakönyvi kivonat.

Születés.

Szalai István földmives és Zsebeházy Katalin fia Ferenc r. kath. — Vinkelmann Antal kisbirtokos és Birnbauer Anna leánya Erzsébet r. kath. — Simon István szürposztó-készítő segéd és Szabó Bence Katalin leánya Mária r. kath. — Babocsay Károly szabóiparos és Folbert Mária leánya Janka r. kath. — Bogdanovics Mária házicseléd fia József r. kath. — Kadák István hentesiparos és Füsü Matild fia Ignác r. kath. — Kadák István hentesiparos és Füsü Matild fia halva született. — Bolvári József posta- és táviráda segéd-szolga és Szabó Erzsébet fia József György r. kath.

Halálozás.

Szépe Katalin r. kath. 2 éves. — Özv. Braun Dávidné Weisz Iser Mária magánzó izr. 90 éves. — Böhm Imre r. kath. 15 hónapos. — Özv. Pillik Istvánné Pápai Erzsébet szegényházi tag r. k. 68 éves. — Szabó József magánzó r. kath. 78 éves. — Cseh Jolán Eszter háztartásbeli ág. h. ev. 19 éves. — Kircsi Irén r. kath. 17 éves. — Bernát Katalin r. kath. 17 éves. — Ráksy Lajosné Kugler Margit szabóiparos neje r. kath. 51 éves. — Eső Margit ref. 15 hónapos. — Kohn Vilmosné Klein Berta fuvaros neje izr. 47 éves. — Banthauer Kálmáné Brazsil Anna kalaposiparos neje r. k. 54 éves. — Özv. Lurián Ábrahámné Steiner Rozália magánzó izr. 82 éves. — Horeczki Róza r. kath. 20 hónapos. — Szauerwein Kálmán r. kath. 10 hónapos. — Sándor Zsófia napszámosnő r. kath. 87 éves.

Házasság.

Kurdi Rudolf községi aljegyző r. kath. és Segedi Mária Margit r. kath.

Hirdetések

felvétetnek a
Veszprémi Hirlap
kiadóhivatalában

Lokomobilt
vagy nyersolaj-motort
keres megvételre : :
SZALAI MÓR Veszprém.

Járványos betegségek ellen legjobb óvszer a

KRONDORFI
természetes savanyúvíz

bor, pezsgőhöz legjobb ital.

Főraktár: REININGER DEZSŐ, Veszprém.

Igen tisztelt Méhész Urak!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy Székesfehérvárott, Pálya-utca 28. sz. házukban egy nagyobb

gőz-viaszolvasztó és mülép készítő műhelyt

létesítettünk.

Ezen vállalkozásunk oda irányul, hogy a t. méhésztársainkat hathatósan támogassuk és általános meglegedést nyújtunk, még pedig olyképpen, hogy amerikai hengergépünkön vegytiszta viaszunkból I-ső rendű mülépet állítunk elő.

A mülép napi ára ezidőszert kilogrammonként **9 korona.**

Elvállalunk tiszta és salakmentes viaszt müléppé való kihengerlésre is, melyért kgr.-ként munkadíj fejében **1 korona 40 fillért** számítunk.

Egyben értesítjük a t. méhésztársakat, hogy 10 kgr. száraz sonkoly beküldése ellenében 1.5 kgr. vegytiszta I-ső rendű sárga mülépet adunk a megadott méret szerint, ami által célunk a méhésztársakat egy nagy és fáradságos munkától megkímélni.

Az igen tisztelt méhésztársak eme vállalkozásunk szíves pártfogását kérve, maradtunk
kiváló tisztelettel:

Pollermann Pálné és Társa
gőz-viaszolvasztó és mülépkészítő telepe
Székesfehérvár, Pálya-utca 28.

Szöllőkarót
puha és szurkos fenyőből,
tölgy- és akácfából,
tüzifát szállít;
mindenféle műfát, bánya-
fát vesz

Ehrenwald Béla

fatermelő

(Budapest, VIII. Kálvária-tér 14.)

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádogdobozok körül a nagy bádoghány miatt, úgy hogy gyáramban több ízben üzemzavar fordult elő, mert nem tudtam a sokféle nagyságu bádogdobozokat beszerezni. Mely tisztelettel kérem tehát a t. fogyasztó közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az óriási

FEDÁK

cipőkrémet kérem, hogy a szükséges dobozok készítése egyöntetű legyen, mert csak így lesz módomban tisztelt vevőim óriási szükségletét, dacára a súlyos viszonyoknak, kielégíteni. Az óriási Fedák-

CIPŐKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Háziasszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipőkrém az összes gyártmányokat felülmúlja. — Az óriási Fedák-cipőkrém a nyersanyagok folytonos emelkedése folytán

40 filléres
árban

kerül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségű, elsőrendű minőségű nyersanyagot beszerezni és így a háború előtti kitűnő minőségben

**mindenütt
kapható!**

VADÁSZ ZSIGMOND

vegyészeti gyára

Budapest, VI., Lehel-utca 29. sz.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő, ásványviz nagy raktára
VESZPRÉM.

Telefon : 55. — Sörgőnyom : Bakos Veszprém.

Ajánlom a téli időnyre bel- és külföldi csemegeárukat, válogatott fűszerek, idei aratású tea- : különlegességeimet. :

Teasütemények, csokoládék, kakaó és gyermektápszerek. Mindennemű hal- és huskonzervek.

Befőttek, lekvárok, Jamsrum, likőrök, cognac és pezsgők, bel- és külföldi borok. — Kávékban nagy választék. :

Gőzkávépörkölt

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági cikkek. — Illatszerek. Finom hentesáruk. : Prágai sonka. :

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetések, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyek, meghívók, eljegyzési és esküvői tudósítások, számlák, címkék, stb. stb., jutányos áron számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy bekötve szállíthatnak. Hivatalos levélpapírok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyvonalas csinos vizsgálópapírok, tet- és vízszintes mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér íródal, ugyancsak fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61